نگاه

کارگزاران و حقوق شهروندی رفاه و امنیت اجتماعی

حیدرعلی باقریان
کارشناس مسائل قومی و مذهبی

● حقوق شهروندی مقوله‌ای است که کارگزاران حکومتی، نقش بنیادینی در نحوه اجرا و تحقق آن دارند و با نقش مثبت خود در اجرای اصول اساسی قانون که معطوف به حقوق مردم است، می‌توانند زمینه‌های رسیدن به جامعه‌ای مترقی و مدنی را فراهم کنند. این نقش از جهت دیگر نیز حائز اهمیت است و آن زمانی است که همین کارگزاران به دلایل گوناگون بخواهند این حقوق را نقض کرده یا توجهی به رعایت و اجرای صحیح آن نداشته باشند. در چنین حالتی جامعه و مردم احساس تبعیض می‌کنند. در این شرایط فرهیختگان و نخبگان از کرامت و احترام کافی برخوردار نخواهند بود و زمینه فرار مغزها در جامعه ایجاد می‌شود.

شهروندان ایرانی، فارغ از نژاد، مذهب و قومیت، منطبق بر موازین قانونی و اصول اسلامی از حقوق مساوی برخوردار هستند.

در قانون اساسی جمهوری اسلامی، علاوه بر اینکه به اصل برابری مردم در برابر قانون تصریح شده است، در اصول دیگری مانند اصل ۱۲،۱۵،۱۹ و ۲۰ حقوق ذاتی اقشار مختلف جامعه و اقوام گوناگون به رسمیت شناخته شده است. رفاه و امنیت از مهم‌ترین نیازهایی است که هر حکومتی فارغ از نوع ساختار و رویکردها، موظف به تأمین آن است. برخورداری مردم از معیشت مناسب و امکانات رفاهی به نحوی که ابعاد ساختار زندگی آنان شرافتمندانه باشد، از جمله حقوقی است که مردم از حاکمان انتظار دارند.امنیت نیز مقوله‌ای چندبعدی است که در سطوح سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، دامنه‌دار و گسترده است. امنیت اجتماعی یکی از مهم‌ترین ابعاد امنیت است که اگر مخدوش شود، همه بخش‌های زندگی را دچار رکود کرده و به‌شدت تحت‌تاثیر قرار خواهد داد. رشد و تعالی جامعه، شکوفایی استعدادها، بالندگی زندگی سیاسی و گستردگی مشارکت مردم در سرنوشت خود، مستلزم تأمین امنیت اجتماعی است. اگر این امور یعنی رفاه، امنیت و حقوق شهروندی در هر جامعه‌ای موردتوجه قرار گیرد و به دغدغه اصلی حاکمان و مردم تبدیل شود، به‌طور مسلم زمینه‌های رشد و پیشرفت آن جامعه فراهم می‌شود. ازاین‌رو، در محورهای زیر، به برخی از اصول مرتبط با حقوق شهروندان اشاره می‌شود. یقینا آشنایی شهروندان و کارگزاران با این اصول و به‌کارگیری آنها ضامن تأمین منافع شخصی، ملی و عمومی است و می‌تواند زمینه‌ساز رشد و تعالی جامعه شود.

۱- قانون اساسی میثاق بین ملت و دولت و اساسی‌ترین عامل پیوند همه جامعه با یکدیگر است و التزام به آن برای زندگی مشترک اجتماعی، یک ضرورت انکارناپذیر است؛ از این رو، تعهد همگان به آن، امری بدیهی و الزامی است.

۲- قانون اساسی ما حاصل کار اندیشه‌ورزان، حقوق‌دانان، بزرگان و اندیشمندان این کشور است که پس از پیروزی انقلاب اسلامی، برای رسیدن به جامعه‌ای آزاد، تدوین و تنظیم شده است.

۳- همه شهروندان کشور در برابر قانون، مساوی هستند و هرآنچه خلاف این اصل باشد، نقض قانون اساسی و اصول اسلامی است. ملاک برتری افراد بر یکدیگر قوم، نژاد، مذهب و زبان نیست بلکه به سفارش قرآن؛ فقط تقوای الهی، ملاک تمایز افراد با یکدیگر است. رنگ، قوم، نژاد و زبان شاخص‌هایی برای شناخت جامعه بشری از یکدیگر است.

۴- همه اقوام و اقلیت‌های دینی و مذهبی در چارچوب قانون اساسی از حقوق برابر با سایر شهروندان برخوردارند و منع آنها از برگزاری مناسک دینی و مذهبی، برخلاف قانون و نقض اصول مصرح قانون اساسی و حقوق شهروندی محسوب می‌شود.

۵- تبعیض و نابرابری در استخدام‌ها و اعمال سلیقه‌های فردی در واگذاری پست‌ها و مناصب، با عناوین و بهانه‌های مختلف و محروم‌کردن شایستگان ملت از دستیابی به فرصت‌های سیاسی، اجتماعی، اداری و اقتصادی، خلاف قانون اساسی و نقض حقوق شهروندی است.

۶- همه اقوام ایرانی جزء لاینفک ایران هستند و قومیت‌های ایرانی فارغ از نژاد، زبان و مذهب از حقوق مساوی برخوردارند و قانون اساسی متضمن حقوق آنهاست.

۷- آزادی بیان و پس از بیان، از حقوق مسلم همه ایرانیان است و نباید کسی به بهانه حفظ استقلال و امنیت، این حق را از شهروندان کشور سلب کند. شهروندان نیز به بهانه آزادی، یقینا استقلال و تمامیت ارضی را زیر سؤال نخواهند برد.

۸- توهین و تحقیر آحاد جامعه، خلاف قانون و اسلام است و هیچ رسانه، مقام و شخصی، نباید گروه‌ها، شخصیت‌ها و اقوام مختلف ایرانی را تحقیر یا به آداب، رسوم و اعتقادات آنها توهین کند.

۹- زندگی در محیطی سرشار از صلح و صفا و آرامش از حقوق مسلم شهروندان است. بنابراین وظیفه حکومت، تلاش برای ایجاد محیطی آرام و به‌دور از نزاع، تعارض و تنش است. مردم نیز باید برای تثبیت چنین آرامشی به یکدیگر و کارگزاران حکومتی کمک کنند.

رئیس سازمان غذا و دارو، در گفت‌وگو با «شرق» درباره تأثیر برداشته‌شدن تحریم‌ها بر بازار دارو

خیالمان راحت شد

شهرزاد همتی: «ایران در دارو تحریم نیست». این پاسخ سازمان‌های بین‌المللی به اعتراض وزارت بهداشت ایران به بحران دارو در سال ۹۰ بود. همان زمان که مرضیه وحیددستجردی، یکی از وزرای بهداشت دولت دهم، درباره کمبود دارو خبر می‌داد و سازمان ملل اعلام می‌کرد دارو به هیچ عنوان تحریم نیست، اما مسئله تحریم دارو نبود. مسئله تحریم بانکی بود و پیچیدگی ماجرای تحریم‌ها گردن دارو را هم می‌فشرد و در نتیجه دارو به‌سختی و قطره‌چکانی به کشور می‌رسید.

قضیه کمبود دارو در سال ۹۱ باعث شکرآب‌شدن رابطه میان احمدی‌نژاد و مرضیه وحیددستجردی، وزیر بهداشت وقت شد و کار را به برکناری وزیر کشاند و البته این بحران به سال ۹۲ هم سرایت کرد. همان سالی که پس از ورود دولت تدبیر و امید، اولین زمزمه‌های توافق هسته‌ای به گوش رسید و در اولین گفت‌وگوها مسئولان بهداشتی کشور توانستند کوره‌راهی را برای حل بحران دارو باز کنند و حالا پس از رفع کامل تحریم‌ها، آنهایی که برای پیداکردن دارو پشت داورخانه‌های خاص صف می‌کشیدند، برای خرید پروتزهای درمانی تمام شهر را زیر پا می‌گذاشتند، شاید کمی خیالشان آسوده شوند.

عادل یکی از بیماران مبتلا به ای‌بی، ۲۵ساله است و امیدوارانه به «شرق» می‌گوید: «من دلم می‌خواهد بعد از رفع تحریم‌ها لااقل باند مپلکس بدون واسطه وارد کشور بشود. باندی که ما روزانه مجبور به استفاده آن هستیم و در کشور موجود نیست و قیمت یک باند آن که تنها بخش کوچکی از بدن را می‌پوشاند ۱۵۰ هزار تومان است».

دکتر رسول دیناروند، رئیس سازمان غذا و دارو، در گفت‌گو با «شرق»، با تأکید بر اینکه رفع تحریم‌ها خیال مسئولان را درباره واردات دارو راحت می‌کند افزود: «رفع تحریم‌ها برای روی بازار دارو حتما تأثیرگذار است. ما در راند اولی که دولت تدبیر و امید توانست اولین گام‌های توافق با ۱+۵ را بردارد، توانستیم یک راه بانکی بین بانک‌های ایرانی و چند بانک غربی برای تأمین و تدارک کالاهای بشردوستانه تعریف کنیم و حدودا ماهیانه ۷۰۰ هزاردلار از دارایی‌های ایران امکان داشت که برای این اتفاق آزاد شود؛ بنابراین در دوسال گذشته این مسیر باز شد. ضمن اینکه تحریم‌ها وجود داشتند و ارتباط ما بسیار محدود بود و پول‌های ایران در کشورها دیگر بلوکه شده بودند، اما راهی محدود برای تهیه کالاهای پزشکی باز بود». دیناروند در ادامه اظهار کرد: «اما امروز این راه به طور کامل توسعه پیدا کرده و دارایی‌های ایران در همه کشورها از طریق بانک‌های متعدد برای سفارش کالا می‌تواند استفاده شود و ما محدودیتی برای انتخاب بانک و درنوبت‌ماندن و کار سختی که در این چند سال اخیر داشتیم، نداریم. در واقع در شرایط عادی سفارشات ما انجام می‌شود و محدودیتی برای انتقال ارز نخواهیم داشت، اما باید خاطرنشان کنم از این منظر به طور کامل حتما صرفه‌جویی‌هایی داریم و چون در گذشته برای انتقال پول مجبور بودیم هزینه‌هایی را بدهیم، این هزینه‌ها حدود هفت تا۱۰درصد بود و هزینه‌های مربوط به انتقال پول هم کم نبود که حالا برداشته می‌شود؛ بنابراین تعاملات بین‌المللی ما در این حوزه هم ارزان‌تر و هم عادی انجام می‌شود و دیگر محدودیت‌های قبل وجود نخواهد داشت.

رئیس سازمان غذا و دارو همچنین درباره تأثیر لغو تحریم‌ها بر روی کیفیت داروهای وارده افزود: «درباره شرایط بازار ما موفق شدیم آن بحران‌های پیشین را از بین ببریم و با توجه به توافق اولیه و با توجه به توافق ۱+۵ مسیری تعریف شد و توانستیم نیازها را تأمین کنیم و از نظر دسترسی بیماران خیالمان راحت‌تر شد و دچار بحران نخواهیم شد، ولی در ذهن ندارم شرکت‌های داروسازی‌ای از قبل وجود داشته باشند که با ایران تعامل نداشته باشند. این مشکل را بیشتر در حوزه تجهیزات پزشکی داشتیم و نه در حوزه دارویی. معمولا در دارو محدودیتی که شرکتی نخواهد به ایران دارو بدهد نداشتیم، به جز داورهای رادیواکتیو یا رادیوداروها که برای ما مشکل ایجاد کردند و البته نتیجه‌اش این شد که ما توانستیم به تولید داخلی برسیم. درباره بقیه داروها چون به طور طبیعی تحریمی نداشتیم برداشتن تحریم ها اثر خاصی ندارد و مشکل اصلی درباره تجهیزات پزشکی و مسئله نقل و انتقال مالی بود و مجبور بودیم بسیاری از تجهیزات را از طریق واسطه تهیه کنیم». دیناروند در پایان یادآور شد: «با لغو تحریم‌ها حضور شرکت‌های نمایندگی و خود شرکت‌های خارجی در ایران تسهیل و تعمیر این تجهیزات راحت‌تر می‌شود. درباره دارو هم زنجیره تأمین با اطمینان بیشتری جریان خواهد داشت و مشکلات ما کمتر خواهد شد».

اینجا خیابان جمهوری تهران است؛ جایی که به مرکز اصلی فروش تجهیزات پزشکی معروف است. بیشتر مغازه‌ها می‌گویند از دست واسطه‌ها راحت می‌شوند. مسعودی، فروشنده یکی از مغازه‌های تجهیزات پزشکی می‌گوید: «برای خرید تجهیزات و پروتزهای پزشکی بیشتر وقت‌ها مجبور بودیم به اجناس درجه چندم قانع باشیم و قیمت‌های بالایی هم بپردازیم. بسیاری از شرکت‌های واردکننده ورشکست شدند و ترجیح دادند ساندویچی باز کنند. آدم‌های زیادی از بین رفتند، برای اینکه نتوانستند دارو و تجهیزات درست و درمان استفاده کنند، اما امیدوارم اتفاقات بهتری بیفتد».

ایرج حریرچی سخنگوی وزارت بهداشت نیز درباره وضعیت قیمت‌های دارو در شرایط پساتحریم توضیح داد: خوشبختانه در نخستین واکنش‌های پساتحریم شاهد کاهش و حذف ۳،۵ تا ۱۰ درصد هزینه‌های انتقال ارز بودیم که مسلما این هزینه‌ها به نوعی هزینه‌های اضافی تحمیلی بر مردم بود که در شرایط پساتحریم برداشته می‌شود. وی ادامه داد: هم اکنون که در شرایط پساتحریم به سر می‌بریم برخی از کشورهای جنوب شرقی آسیا بسیار برای سرمایه‌گذاری در حوزه سلامت ایران ابراز علاقه کردند؛ به‌طوری‌که یکی از این پیشنهادها سرمایه‌گذاری پنج‌میلیارددلاری در حوزه سلامت ایران است.

سخنگوی وزارت بهداشت درباره تأثیر برجام بر قیمت‌های داروهای داخلی و خارجی، گفت: تأثیر برجام مسلما با توجه به کاهش و حذف هزینه‌های انتقال ارز بر روی داروهای خارجی وجود دارد؛ زیرا در گذشته و در دوران تحریم برخی مواقع با روش‌های غیرمتعارف دارو وارد می‌کردیم، ولی برجام تأثیر خاصی احتمالا بر قیمت‌های داروهای داخلی نخواهد داشت، چنان‌که در شرایط تحریم نیز قیمت برخی داروها کاهش یافت.

خبر

مخالفت با پیشنهاد معافیت سربازان غایب در بودجه ۹۵

● **تسنیم:** جانشین منابع انسانی ستاد کل نیروهای مسلح، در واکنش به طرح پیشنهادی دولت به‌منظور کاهش سنوات غیبت مشمولان غایب به پنج سال، این طرح را تبعیض‌آمیز و در راستای صدمه‌زدن به توان رزمی و دفاعی کشور دانست و گفت: به‌هیچ‌وجه قادر به اجرای آن نخواهیم بود. سردار موسی کمالی در واکنش به پیشنهاد دولت در لایحه بودجه ۹۵ مبنی بر معافیت سربازانی که بیش از پنج سال غیبت داشته در ازای پرداخت جریمه، اظهار کرد: طرح مذکور به‌هیچ‌وجه مورد هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح نبوده و این ستاد قبلا نظر صریح خود را دراین‌خصوص به دولت اعلام کرده بود. جانشین منابع انسانی ستاد کل نیروهای مسلح ادامه داد: پیش از این در توافق انجام‌شده با دولت، مقرر شده بود سربازانی که تا پایان سال ۹۵، ۹ سال یا بیشتر غیبت داشته‌اند با افزایش مبلغ جریمه قادر به اخذ معافیت شوند ولی دولت برخلاف توافقات انجام‌شده با ستاد کل، سنوات غیبت سربازان را به پنج سال کاهش داده که این مسئله به‌هیچ‌وجه موافق نظر ستاد کل نیروهای مسلح نیست.

اجازه انتشار اوراق مشارکت مترو در بودجه ۹۵

● **ایسنا:** دولت در لایحه پیشنهادی بودجه ۹۵ با کاهش سهم عمرانی شهرداری تهران به حمل‌ونقل برقی و فاینانس توجه ویژه داشته است. لایحه بودجه سال ۹۵ روز گذشته توسط رئیس‌جمهور تقدیم مجلس شد و این درحالی است که در بررسی لایحه بودجه مشخص شد که سهم شهرداری در بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کاهش یافته است؛ چراکه براساس متن پیشنهادی لایحه بودجه سال ۹۵ که دیروز صبح توسط رئیس‌جمهوری به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد، ۳۱۵میلیارد تومان برای شهرداری تهران در حوزه عمرانی در نظر گرفته شده؛ این در حالی است که سال گذشته ۳۲۶ میلیارد تومان به این نهاد اختصاص داده شده بود که شاهد کاهش بودجه در این حوزه هستیم.

در سمیناری در دانشگاه شریف مطرح شد

«خرافات آب» به روایت دانشمند جوان علوم زمین

شرق: دانشگاه شریف میزبان سمیناری با عنوان «خرافات آب» بود که سخنران اصلی آن دکتر کاوه مدنی از متخصصان جوان و سرشناس مدیریت منابع آب در دنیا بود. مدنی دکترای خود را در رشته مدیریت آب و محیط زیست از دانشگاه دیویس آمریکا گرفته و چندی‌پیش جایزه دانشمند جوان علوم زمین در سال ۲۰۱۵ را گرفت. او هم‌اکنون استاد مدیریت محیط زیست در دانشگاه امپریال‌کالج لندن است. محور سخنان مدنی در این سمینار به باورهای غلطی که در سیستم مدیریت منابع آب کشور وجود دارد و بین مردم نیز رسوخ کرده است، اختصاص داشت. به گزارش زیست‌بوم، کاوه مدنی در شروع صحبت خود به استفاده نابجا از «بحران آب» به جای «مشکل آب» در کشور اشاره کرد و گفت: بحران به لحاظ تعریف، دوره موقتی دارد و در یک مکان مشخص رخ می‌دهد؛ درحالی‌که در کشور ما در حدود ۱۳ سال است که گفته می‌شود با بحران آب مواجه هستیم! درواقع بخشی از مشکل، استفاده اشتباه و نابجا از کلمات است. با تکرار و استفاده نابجا از کلمات، حساسیت موضوع را از بین برده‌ایم. بحران کلمه‌ای است که باید آن‌قدر حساسیت‌برانگیز باشد که کل جامعه و کارشناسان برای حل آن متحد شوند. برای مثال، در کالیفرنیا که چهار سال است با مشکل خشک‌سالی بی‌سابقه در صد سال اخیر مواجه شده است، به‌شدت در برابر استفاده از کلمه بحران در رسانه‌ها یا توسط کارشناسان مقابله شده است و به‌عنوان سال‌های کم‌آب یا خشک از این مشکل یاد می‌شود. بنابراین لازم است قبل از حل مشکل، بر سریشه‌های آن به زبان مشترک و فهم دقیق برسیم. مدنی در بخش دیگری از صحبت خود به موضوع کشاورزی و مشکل کمبود آب پرداخت و گفت: «وزارت نیرو همواره به علت اهداف سازمانی‌اش، در تقابل با سازمان جهاد کشاورزی بوده است و بالعکس. کشاورزی در ایران نمی‌تواند تعطیل شود، زیرا حدود ۳۰ درصد جمعیت کشور به‌نوعی به این صنعت وابسته است. من معتقدم باید کشاورزی را با خلق مشاغل جدید در صنعت و خدمات به‌تدریج کوچک‌تر کنیم. همچنین، با توانمندسازی کشاورز و افزایش بهره‌وری در این بخش، می‌توان سطح زیر کشت در کشور را کاهش داد. بااین‌حال عده‌ای معتقدند باید کشاورزی دیمی را افزایش داد و به آمار جهانی نزدیک شد (در دنیا به‌طور متوسط ۶۰ درصد دیم و ۴۰ درصد آبیاری است درحالی‌که متوسط ایران ۸۹ درصد آبیاری و ۱۱ درصد دیم است). باید توجه کنیم که نرخ میانگین بارندگی نیز در کشور ما نسبت به میانگین جهانی متفاوت است و این مقایسه صحیح نخواهد بود. این بخش را باید با ایجاد بازار مناسب اقتصادی توانمند کرد و با ایجاد تشکل‌های کشاورزی قدرتمند از دیکته‌کردن سیاست‌ها بدون توجیه این بخش خودداری کرد». بخش دیگری از گفته‌های مدنی درباره وضعیت و جایگاه ایران در خاورمیانه بود و این موضوع که گفته می‌شود «وضعیت ما در خاورمیانه از تمام کشورهای دیگر وخیم‌تر است». او دراین‌باره نیز با غلط‌خواندن این باور گفت: آیا وضعیت ما در خاورمیانه بسیار وخیم‌تر از سایر کشورهاست؟ من معتقدم خیر، زیرا ما مشکلاتی را ساخته‌ایم که آنها هنوز نساخته‌اند و ما هم‌اکنون به مرحله بیداری رسیده‌ایم! همچنین، ما در خاورمیانه در ارتباط با سرانه آب بعد از لبنان، دوم هستیم. وی در ادامه به موضوع سدسازی اشاره کرد و افزود: «در کشوری زندگی می‌کنیم که زمان پیک مصرف با زمان پیک بارش، متفاوت است (۷۵ درصد از بارندگی زمانی اتفاق می‌افتد که ما به آن نیاز چندانی نداریم) و ۷۵ درصد بارندگی در ۲۵ درصد از سطح کشور می‌بارد. بنابراین برای ادامه زندگی در این کشور با این وضعیت جغرافیایی به سدسازی نیاز داریم. البته اینکه چه تعداد سد در کجا؟ با چه ابعاد؟ به چه هدف؟ و کدام طراحی ساخته‌ایم؟ مقوله‌ای جداست. سد چیز بدی نیست، سدزدگی بد است. در کل، سدسازی، انتقال آب، آب‌شیرین‌کن یا چاه بد نیستند اما استفاده نامناسب از آنها می‌تواند مخرب باشد. وی در پاسخ به سؤال یکی از حاضران که آیا صحبت‌های مسئولان در زمینه ایجاد وحشت در جامعه، مشکل را حل می‌کند نیز این‌گونه گفت: این کار نه‌تنها مشکلی را حل نمی‌کند بلکه باعث ایجاد بی‌اعتمادی در جامعه خواهد شد و درنهایت مردم نسبت به موضوع بی‌تفاوت خواهند شد. برای مثال، چهار سال است به مردم تهران گفته می‌شود آب امسال قطع خواهد شد! سال پنجم، جامعه دیگر نسبت به این موضوع بی‌تفاوت می‌شود و خواهد گفت چهار سال است می‌گویند اما اتفاقی نمی‌افتد. اینکه گاهی گفته می‌شود ۳۰ سال آینده خشک‌سالی ۱۱ برابر می‌شود! یا در ایران جنگ آب شروع شده است! صددرصد تغییر اقلیم در بروز مشکلات تأثیر گذاشته است! واقعا این مسائل قابل‌پیش‌بینی نیست. بنابراین، باید نسبت به حرف‌هایی که زده می‌شود، مراقب بود. وی در ادامه به مثال‌هایی از نقل‌قول‌هایی نامعتبر از ناسا اشاره کرد و گفت: مدام در خبرها اشاره می‌شود: «ناسا از خشک‌سالی ۵۰ساله خبر داده است. باید توجه کرد اینکه هر مطالعه‌ای بیرون می‌آید لزوما حاصل کار ناسا نیست و ربطی به ناسا ندارد، باید پرسید اصلا این مقاله در کجا چاپ شده است. ناسا اگر می‌توانست خشک‌سالی را پیش‌بینی کند، طبیعتا برای خشک‌سالی و مشکل آب کالیفرنیا این کار را انجام می‌داد».